

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української філології
Кафедра української мови імені професора К. Ф. Шульжука

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Ф. ПАЛАЦЬКОГО В ОЛОМОУЦІ (ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА)
Філософський факультет
Кафедра славістики (секція україністики)

ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Збірник наукових праць
учасників IV Міжнародних наукових читань
«Лінгвістичні студії молодих дослідників»,
присвячених пам'яті професора К. Ф. Шульжука
(Рівне, 23 травня 2014 р.)

Випуск 4

Рівне, Оломоуць – 2014

УДК: 81.161.2
ББК: 81.2 Укр.
Л 59

*Затверджено до друку вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 8 від 28 березня 2014 року)*

Рецензенти:

Мойсієнко В. М., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови (Житомирський державний університет ім. І. Франка);

Бісовецька Л. А., кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету).

Редакційна колегія:

Вокальчук Г. М., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету – головний редактор;

Гаврилюк Н. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету – заступник головного редактора;

Щербачук Н. П., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету – заступник головного редактора;

Архангельська А. М., доктор філологічних наук, професор кафедри славистики Університету імені Ф. Палацького в Оломоуці (Чеська Республіка);

Тищенко О. В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри порівняльного і загального мовознавства Рівненського державного гуманітарного університету;

Хом'як І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія»;

Богдан С. К., кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри історії та культури української мови Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Кірілкова Н. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету;

Кузьмич О. О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету;

Мединська Н. М., кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови та методик викладання Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука;

Степанова О. І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету;

Шкарбан Т. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету;

Шульжук Н. В., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету;

Адах Н. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету;

Ричагівська Ю. Є., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету;

Максимчук В. В., викладач кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія»;

Кирилюк О. В., аспірантка кафедри української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету.

Л 59

Лінгвістичні студії молодих дослідників : збірник наукових праць учасників IV Міжнародних наукових читань «Лінгвістичні студії молодих дослідників», присвячених пам'яті професора К. Ф. Шульжука (Рівне, 23 травня 2014 р.). – Рівне, Оломоуць : РДГУ. – Вип. 4. – 2014. – 127 с.

До збірника увійшли статті магістрантів і студентів – учасників IV Міжнародних наукових читань «Лінгвістичні студії молодих дослідників», присвячених пам'яті професора К. Ф. Шульжука (Рівне, Рівненський державний гуманітарний університет; 23 травня 2014 р.). У працях розглянуто актуальні питання сучасної української мови, історії української мови, лінгво- й ідіостилістики, неології, культури мови.

Для викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

Адреса редколегії: кафедра української мови імені професора К. Ф. Шульжука Рівненського державного гуманітарного університету, вул. Остафова, 31, м. Рівне, 33000.

ISBN 978-966-2254-33-4

© Автори статей, 2014

Скрипковська Ірина

(Науковий керівник – Вокальчук Є.Л., кандидат педагогічних наук, доцент)

КУЛЬТУРОМОВНІ ПРОБЛЕМИ УСНОГО МОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА

У статті описано виявлення специфіки становлення і функціонування в усному мовленні сучасного студентства молодіжного сленгу, суржик, нецензурної лексики.

Ключові слова: сленг, суржик, нецензурна лексика.

В статье описано выявление специфики становления и функционирования в устном вещании современного студенчества молодежного сленга, суржика, нецензурной лексики.

Ключевые слова: сленг, суржик, нецензурная лексика.

In the article the exposure of specific of becoming and functioning is described in the verbal broadcasting of modern student of youth slang, maslin, unprintable vocabulary.

Key words: slang, maslin, unprintable vocabulary.

Культура мови як окрема наукова дисципліна сформувалася у ХХ ст. Проте основні передумови виникнення такої галузі в українському мовознавстві були покладені ще в ХІХ ст. роботами Олени Пчілки, І. Нечуя-Левицького, Куліша та інших дослідників.

Мова, у визначенні професора Сербенської О. А., – неоціненний скарб народу, найповніший літопис його духовного життя, у її глибинах – філософський розум, витончений естетичний смак, багато справді поетичного чуття, слід праці дуже зосередженої думки, сила надзвичайної чутливості до найтонших переливів у явищах природи, багато найсுவорішої логіки, високих духовних злетів. Виховувати в собі повагу до мови, якою розмовляємо, – це, передусім, шанувати себе, виявляти повагу до народу, його історії, культури... Це – дисциплінувати мислення і волю, тренувати пам'ять. Високої мовної довершеності досягає, як правило, та людина, яка багато працює над мовою, прагне правильно говорити, виявляти у мовленні – усному та писемному – свою індивідуальність, усвідомлюючи, що “Я є мова” [1, с. 7].

Метою дослідження є виявлення специфіки становлення і функціонування в усному мовленні сучасного студентства молодіжного сленгу, суржик, нецензурної лексики, а також встановлення причин їх використання та з'ясування найтипівіших мовних помилок, що трапляються у мовленні сучасної молоді.

Об'єктом дослідження є сучасна українська мова, предметом – сленгова лексика як мовно-соціальне явище та культуромовні проблеми усного мовлення студентів. Джерельною базою послугувала картотека сленгової лексики, укладена на основі анкетування і спостереження за мовленням студентів РДГУ.

Актуальними у сучасному мовознавстві постають дослідження мови, у тому числі стихійних усних форм її побутування, у плані взаємодії із загальнолюдською культурою та культурою мови і спілкування загалом. Так, поширеною проблемою культури мовлення студентів сьогодні є: недотримання та порушення норм української мови; забруднення мови, шляхом невиправданого вживання суржик; використання лайки у мовленні.

Провідними науковцями-лінгвістами, які досліджують культуромовні проблеми усного спілкування та культуру української мови взагалі, борються за її чистоту та досконалість є: Єрмоленко С. Я., Мацько Л. І., Масенко Л. Т., Пономарів О. Д., Сербенська О. А., Пентилюк М. І., Ставицька Л. О., Тараненко О. О., Труб В. М. та інші.

Студентський сленг є одним із – найпоширеніших пластів молодіжного сленгу. Дослідження студентського сленгу тісно пов'язане із сучасною молодіжною субкультурою, яка в повному визначається специфікою навчального закладу, дозвіллям, поведінкою, своєрідністю моди та смаків, популярними напрямками в музиці та іншим. Найбільш поширеною сферою вживання студентського сленгу є, насамперед університет і студентський гуртожиток, чи інший навчальний заклад, а також місця дозвілля (кафе, бари, дискотеки тощо). Не можемо не погодитися із думкою О. Д. Пономарева, що молодіжний сленг є одним із типів розмовного стилю сучасної української мови, який динамічно впоється і поповнюється. Як зазначає сам дослідник: “дуже багато жаргонізмів виникає в молодіжних колективах, зокрема студентських...” [2, с. 179].

Мовне явище, що одержало назву суржик, належить до специфічної норми побутування мови в Україні. Його національну і соціальну природу в дображає сам термін, запозичений із

сільськогосподарської лексики. У багатьох мовознавчих працях спостерігається тенденція розглядати суржик як одну з форм українського просторіччя. До цієї лінгвістичної категорії відносять його автори енциклопедії “Українська мова”, де в статті “суржик” зазначено: “Уживається переважно щодо українського просторіччя, засміченого невмотивовано запозиченими (внаслідок українсько-російської нтерференції) російськими елементами: *самольот, січас, термозити, кидатися в очі, займатися в школі, гостра біль*” [3, с. 616].

Ще одним шаром лексики є ненормативна лексика (також нецензурна лексика, обценна лексика, лихослів'я) – табуйована (неприпустима) лексика, яку носії мови сприймають їх відразливу, непристойну. У це визначення входять такі поняття, як блюзнірство, прокльони і лайка. Така мова перебуває поза нормальним стилем спілкування.

Шляхів до мовної досконалості безліч. Але всі вони починаються з любові до рідної мови, бажання майстерно володіти нею, з відчуттям власної відповідальності за рідну мову.

Література:

1. Сербенська О. Екологія українського слова : практичний словничок-довідник / О. Сербенська, М. Білоус. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 68 с.
2. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови : [підручник] / О. Д. Пономарів. – К. : Либїдь, 1992. – 248 с.
3. Українська мова: Енциклопедія / [редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін.]. – К. : Вид-во „Укр. енцикл.“, 2004. – 824 с.

ЗМІСТ

Архангельська Алла СПІВПРАЦЯ ЧЕРЕЗ КОРДОНИ: СПІЛКУЄМОСЯ УКРАЇНСЬКОЮ	3
---	---

РОЗДІЛ I
СЕМАНТИКО-СТРУКТУРНИЙ ТА ФУНКЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТИ
СИНТАКСИСУ

Жолобович Ірина ОДНОСКЛАДНІ РЕЧЕННЯ: СТАТУС, ФУНКЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ).....	7
---	---

Квачук Зоя СПЕЦИФІКА ПРОСТИХ НЕЕЛЕМЕНТАРНИХ РЕЧЕНЬ З ОДНОРІДНИМИ ЧЛЕНАМИ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ Г. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА).....	9
---	---

Кунцевич Наталія ТИПОЛОГІЯ ГОЛОВНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ГРУПИ «БУ-БА-БУ»).	12
--	----

Лищук Марія ЗВЕРТАННЯ ЯК УСКЛАДНЮВАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ СТРУКТУРИ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ О. ДОВЖЕНКА, У. САМЧУКА, О. ГОНЧАРА).....	15
---	----

Малець Оксана ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗВЕРТАНЬ У ПРОСТИХ РЕЧЕННЯХ: СТРУКТУРА, СЕМАНТИКА (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ В. ШЕВЧУКА).....	18
---	----

Мельник Анна СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНОПІДРЯДНИХ РЕЧЕНЬ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ЛІНИ КОСТЕНКО)	21
---	----

Муляр Олена ТИПОЛОГІЯ ОБСТАВИНИ У СТРУКТУРІ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ Г. ТЮТЮННИКА).....	24
---	----

Поліщук Наталія ВІДОКРЕМЛЕНІ ОБСТАВИНИ У СТРУКТУРІ ПРОСТОГО НЕЕЛЕМЕНТАРНОГО РЕЧЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ВАЛЕР'ЯНА ПІДМОГИЛЬНОГО)	27
--	----

Сало Мирослава ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОСТИХ РЕЧЕНЬ З ВІДОКРЕМЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ У ТВОРАХ В. ВИННИЧЕНКА	29
---	----

РОЗДІЛ II
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОРФОЛОГІЇ ТА СЛОВОТВОРУ

Кондратюк Антоніна НУЛЬСУФІКСАЛЬНІ ІМЕННИКИ ЧОЛОВІЧОГО РОДУ У ТВОРАХ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА	33
---	----

Кошина Марія ПРИЙМЕННИКИ У ТВОРАХ УЛАСА САМЧУКА: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ	36
--	----

Пончук Ольга ІМЕННИКИ З НЕПОВНОЮ ЧИСЛОВОЮ ПАРАДИГМОЮ В ПОЕЗІЇ В. СТУСА.....	39
---	----

Ферик Наталя ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ПАРНОВИДОВИХ ДІЄСЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА).....	41
--	----

Чувпенюк Ілона ТЕНДЕНЦІЇ АДВЕРБІАЛЬНОГО СЛОВОТВОРЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ ЛІНИ КОСТЕНКО ТА ВАСИЛЯ СТУСА)	44
--	----

РОЗДІЛ III ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Бах Олена ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕТАФОР У ТВОРЧОСТІ ВАСИЛЯ СТУСА	48
---	----

Боришкевич Інна СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНТРОПОМОРФНИХ МЕТАФОР (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ ПОЕЗІЇ).....	51
---	----

Ковальчук Тетяна СЕМАНТИКА ДІЄСЛІВ КОНКРЕТНОЇ ФІЗИЧНОЇ ДІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ МАРІЇ МАТІОС)	54
--	----

Марчук Наталія ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЄСЛІВ У ТВОРАХ УЛАСА САМЧУКА.....	56
---	----

Петрович Олена ДО ПРОБЛЕМ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	59
---	----

Стригіна Юлія УКРАЇНСЬКА ПОЛІГРАФІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ: ПОХОДЖЕННЯ, СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНІ ГРУПИ.....	62
---	----

РОЗДІЛ IV УКРАЇНСЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ Й ОНОМАСТИКА

Бордзань Руслана СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІКРОТОПОНІМІВ ПІВДЕННОЇ ВОЛИНИ	66
--	----

Гіматдінова Юлія ВЕРБАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ ТРАДИЦІЙНОЇ РОДИЛЬНОЇ ОБРЯДОВОСТІ	69
---	----

Лаврін Ольга ФУНКЦІЇ АНТРОПОНІМІВ У ТВОРЧОСТІ ЛІНИ КОСТЕНКО	71
---	----

Тимоць Олена ВАРІАНТИ ІМЕН У РОМАНАХ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА.....	73
---	----

РОЗДІЛ V ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКА НЕОЛОГІЯ ТА НЕОГРАФІЯ

Боровець Наталія СЛОВОТВОРЧИСТЬ СУЧАСНИХ ПОЕТІВ ВОЛИНИ	76
--	----

Бунько Наталія АВТОРСЬКІ ЛЕКСИЧНІ НОВОТВОРИ В ПОЕЗІЇ В. КАЛАШНИКА.....	78
--	----

Гайдук Оксана ЮКСТАПОЗИТНІ НОВОТВОРИ В ПОЕЗІЇ В. ПОЛІЩУКА	80
Ковальчук Вікторія АВТОРСЬКІ ЛЕКСИЧНІ НОВОТВОРИ ЯК ОСОБЛИВІСТЬ ІДІОСТИЛЮ ОКСАНИ ГОРКУШІ.....	83
Кушко Оксана АВТОРСЬКІ ЛЕКСИЧНІ НОВОТВОРИ ПОЕТІВ ВОЛИНИ	86
Лишня Марія СЕМАНТИКА ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКИХ ІМЕННИКІВ ПОЕТІВ-ШІСТДЕСЯТНИКІВ	89
Мартинюк Олена НЕОЛОГІЯ ПОЕТІВ НЬЮ-ЙОРКСЬКОЇ ГРУПИ: ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ	92
Ніколюк Юлія ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІ ІМЕННИКИ В ПОЕЗІЇ ВОЛОДИМИРА ЦИБУЛЬКА.....	96
Поліщук Марія ОКАЗІОНАЛІЗМИ У ТВОРЧОСТІ РІВНЕНСЬКИХ ГУМОРИСТІВ І САТИРИКІВ	98

РОЗДІЛ VI ФРАЗЕОЛОГІЯ

Кобилянська Оксана ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В РОМАНІ ЛІНИ КОСТЕНКО «БЕРЕСТЕЧКО»	101
Легка Лідія СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ІЗ ЗООСЕМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	104
Федчук Ольга ФРАЗЕОЛОГІЯ ГОВІРКИ С. БОЧАНИЦЯ ГОЩАНСЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ З СЕМОЮ 'ГОВОРИТИ'	107

РОЗДІЛ VII ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ. ЛІНГВОСТИЛІСТИКА. ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ МОВИ

Гарбар Ольга УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО: ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК І СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ	110
Годун Ірина ПОРУШЕННЯ СИНТАКСИЧНОЇ НОРМИ В МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	112
Кашуба Зореслава МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ПОРТРЕТА УСПІШНОЇ ЖІНКИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Г. ВДОВИЧЕНКО «ТАМДЕВІН»)	115
Ковлева Юлія ТЕКСТ ЯК СИНТАКСИЧНА ОДИНИЦЯ ВИЩОГО ПОРЯДКУ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ МАЛОЇ ПРОЗИ).....	119
Скрипковська Ірина КУЛЬТУРОМОВНІ ПРОБЛЕМИ УСНОГО МОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА	121
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	123

Наукове видання

ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Збірник наукових праць
учасників IV Міжнародних наукових читань
«Лінгвістичні студії молодих дослідників»,
присвячених пам'яті професора К. Ф. Шульжука
(Рівне, 23 травня 2014 р.)

Випуск 4

Головний редактор *Вокальчук Г. М.*
Заступники головного редактора *Гаврилюк Н. В., Щербачук Н. П.*
Комп'ютерна верстка *Парфенюк В.І., Третяк О.Ю.*
Художнє оформлення обкладинки *Олексійчук К. О.*

Collection of scientific articles «Linguistic studies of young researchers». – Vol. 4. – Rovno - Olomouts : RSHU, 2014. – 127 p.

The collection includes articles of masters and students – participants of the IV International scientific readings "Linguistic studies of young researchers", dedicated to the memory of Professor K.F. Shulzhuk (Rivne State Humanitarian University, May 23, 2014). The writings discussed urgent issues of modern Ukrainian language, Ukrainian language history, linguistic and idiostylistic, neology, language culture.

For teachers, graduate students, students-philologists.

Л 59 **Лінгвістичні студії молодих дослідників** : збірник наукових праць учасників IV Міжнародних наукових читань «Лінгвістичні студії молодих дослідників», присвячених пам'яті професора К. Ф. Шульжука (Рівне, 23 травня 2014 р.). – Рівне, Оломоуць : РДГУ. – Вип. 4. – 2014. – 127 с.

ISBN 978-966-2254-33-4

До збірника увійшли статті магістрантів і студентів – учасників IV Міжнародних наукових читань «Лінгвістичні студії молодих дослідників», присвячених пам'яті професора К. Ф. Шульжука (Рівне, Рівненський державний гуманітарний університет; 23 травня 2014 р.). У працях розглянуто актуальні питання сучасної української мови, історії української мови, лінгво- й ідіостилістики, неології, культури мови.

Для викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

© Автори статей, 2014

Адреса редколегії: кафедра української мови імені професора К. Ф. Шульжука
Рівненського державного гуманітарного університету, вул. Остафова, 31, м. Рівне, 33000.

Віддруковано засобами різнографічного друку
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. Ст.Бандери, 12